

TOELICHTING

Stikstofproblematiek en herstelmogelijkheden niet oneindig vol te houden

Mestfabrieken zullen de stikstofdepositie op het toch al zwaar overbelaste Natura 2000-gebied Brabantse Wal nog verder doen toenemen en beleidsinspanningen om de depositie te verminderen ernstig frustreren. Een overmaat van stikstof heeft effect op de gehele voedselketen in de natuur. Enkele plantensoorten groeien ten koste van andere soorten en stikstof (nitraat) spoelt uit naar het grondwater. Tevens verzuurt de bodem in het natuurlijke systeem; waardevolle voedingsstoffen, zoals calcium, magnesium en kalium, worden verdrongen en spoelen weg. Er komt aluminium vrij wat in overmaat giftig is voor planten en dieren (Kros, et al., 2008). Uiteindelijk leidt de vermesting en verzuring als gevolg van een overmaat aan stikstof vanuit de atmosfeer tot een verstoring van de bodem, de vegetatie en de fauna in de natuurgebieden. Vooral voedselarme ecosystemen zijn hier gevoelig voor. Kwetsbare soorten verdwijnen en de instandhouding van natuur die aangewezen is in het kader van Natura 2000 wordt bemoeilijkt.

Om de erfenis van de te hoge stikstofdepositie in de laatste halve eeuw te verwijderen zijn herstelmaatregelen nodig om de instandhouding van de natuur in de Natura 2000-gebieden te waarborgen. In bijna geen van de voor stikstofgevoelige natuur is namelijk spontaan herstel van de biodiversiteit binnen een termijn van 50 jaar te verwachten. De stikstofophoping in de ecosystemen verdwijnt niet zelf, met uitzondering via denitrificatie in moerassen of uitspoeling van nitraat naar grondwater (Kros, et al., 2008). De stikstofophoping kan weliswaar op lokaal niveau met afvoeren van de voedselrijke bovenlaag (baggeren, plaggen, strooisellaag verwijderen) en afvoer van biomassa (hooien, begrazen, branden) verwijderd worden, maar daarmee kunnen we niet oneindig doorgaan. Bijvoorbeeld in geval van plaggen wordt de opgehoopte hoeveelheid stikstof wel verwijderd, maar is echt functioneel herstel van de heide niet mogelijk, omdat met plaggen ook waardevolle bodemmineralen en sporenelementen worden afgevoerd die niet meer terugkomen in het heidesysteem (Weijters, et al., 2018).

Inzetten op minder mest

De lokale natuurbeschermingsorganisaties op de Brabantse Wal zijn van mening dat mestfabrieken en mestverwerkende installaties niet de oplossing zijn van het mestprobleem en de grote stikstofproblematiek waar Nederland mee kampt. De oplossing ligt in het drastisch verminderen van de veestapel, daarbij de boeren helpend met het maken van de transitie naar kleinschalig en van dierlijke naar meer plantaardige eiwitten.

Laten we over 10 jaar niet moeten terugkijken op jarenlange strijd en een achterhaald beschadigend systeem, juist omdat er ook veel aan het veranderen is in de wereld m.b.t. de transitie van dierlijke naar veel meer plantaardige eiwitten. Nederland staat bekend om haar innovatieve aanpak en er wordt al volop hard gewerkt aan het creëren van echte oplossingen die problemen bij de bron aanpakken. Daarbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de ontwikkeling van vleesvervangers, kweekvlees en plantaardige drinks. Het tijdperk van 'pleisters plakken' door het bouwen van mestfabrieken en de natuur steeds weer op de schop te nemen loopt ten einde en is geen oplossing voor de ernstige problematiek die bij de intensieve veeteelt komt kijken.

Ook willen wij aandacht vragen voor (de dreiging van) zoönosen, denk daarbij aan de q-koorts, varkenspest en vogelgriep. Viroloog Ron Fouchier, hoogleraar moleculaire virologie aan het Erasmus MC in Rotterdam: "Nederland is vol gastheren die een virus kunnen dragen." "De manier waarop we nu massaal dieren houden, is hoogst onverstandig."